

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Andra kammaren.

Nr 4.

Tisdagen den 20 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr talmannen tillkännagav, att herrar Hildebrand, Holmdahl och Nydal denna dag intagit sina platser i kammaren.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i Riksdagens Andra kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning den 17 januari 1914.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen de åtta ledamöter av kammaren, vilka blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, till fullgörande av berörda uppdrag.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen skulle utgöras av sex förste notarier, av vilka fem skulle tjänstgöra vid diskussionsprotokollet och den sjätte biträda sekreteraren vid uppsättningen av övriga delar utav kammarens protokoll, aderton notarier, en förste kanslist, en registrator och sex kanslister, ävensom att det för tjänstgöring vid diskussionsprotokollet vid 1875 och 1888 års riksdagar stadgade arbetssätt skulle jämväl vid innevarande riksdag tillsvidare tillämpas.

I likhet med vad vid föregående riksdagar ägt rum, beslöto herrar deputerade därjämte uttala såsom sin önskan, att, därest med avseende på kammarens diskussionsprotokoll någon av kammarens ledamöter skulle anse sig äga anledning till anmärkning mot det sätt, varpå vederbörande notarie fullgjort sitt åliggande, anmälan därom måtte göras hos sekreteraren, som skulle över dylika anmälningar föra anteckning; och skulle herrar deputerades beslut till kammarens kännedom här antecknas och genom anslag i justeringsrummet kundgöras.

Härefter genomgingos de ingivna ansökningshandlingarna, varupå herrar deputerade antogo till

förste notarier:

extra revisorn, filosofie kandidaten *C. Lundgren*,
 sekreteraren *T. Hedrén*,
 notarien *G. Tägtström*,
 notarien, juris kandidaten *C. F. Schött*,
 t. f. notarien *R. Hellberg* och
 revisorn *E. Lindblad*;

notarier:

amanuensen *E. Lindström*,
 filosofie licentiaten, teologie kandidaten *A. H. F. Reuter*,
 aktuarien, filosofie kandidaten *M. F. Uppling*,
 e. o. hovrättsnotarien *S. G. Junker*,
 amanuensen, filosofie kandidaten *I. Arnoldsson*,
 revisorn *F. Blom*,
 kammarrättsnotarien *S. Norrman*,
 bokhållaren *E. Frigell*,
 amanuensen *P. B. Romare*,
 e. o. kammarskrivaren *A. Michal*,
 e. o. hovrättsnotarien *L. Norrman*,
 fru *Jetta Lundgren*,
 filosofie kandidaten *G. A. K. Dahlén*,
 juris studeranden *C. O. H. Humble*,
 juris studeranden *E. Elfner*,
 e. o. hovrättsnotarien *E. H. Wallin*,
 e. o. hovrättsnotarien, juris kandidaten *A. Elmström och*
 filosofie kandidaten *E. Bergendal*;

förste kanslist:

notarien, juris kandidaten *O. M. F. Seth*;

registrator:

sekreteraren *P. W. A. Hammarskiöld*;

samt *kanslister:*

amanuensen *N. J. Bagge*,
 ombudsmannen i statskontoret *N. G. Spilhammar*,
 amanuensen, juris kandidaten *B. Lundberg*,
 kontorschefen *A. T. N. Gabrielsson*,
 juris studeranden *P. Sterne* och
 telegrafassistenten *E. N. Dahlén*.

Jämte det åt Lindblad uppdrogs att lämna sekreteraren ovan berörda biträde vid uppsättningen av den del utav kammarens protokoll, som icke utgjorde referat av hållna anföranden, fäste herrar de-

puterade vid hans anställning det villkor, att han skulle vara skyldig själv bekosta den skrivhjälp, varav han kunde vara i behov.

Vidare föreskrevs, att de nu antagna kanslisterna skulle vara skyldiga att, i den mån det erfordrades, tjänstgöra jämväl vid diskussionsprotokollet.

Här skulle antecknas, att Seth, Hammarskiöld och Bagge redan den 12 samt Lindblad, Michal och L. Norrman redan den 15 i denna månad på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren.

Beträffande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade, att 16 vaktmästare skulle jämväl vid denna riksdag anställas hos kammaren; och blevo härefter till vaktmästare att tjänstgöra tillsvidare under innevarande riksdag antagna *C. E. G. Carlberg, E. M. Wistrand, J. V. Uppgren, C. J. F. Svensson, H. E. E. Eklund, C. O. A. Ohlsson, C. H. Björklund, W. Zetterqvist, B. Rudén, A. Hj. Lindgren, A. Gustafsson, E. E. Johansson, Erik Andersson, H. Sahlberg* och *Edvard H. Andersson*.

Till förste vaktmästare förordnades Carlberg, och åt Wistrand uppdrogs att ombestyrta utdelning av ankommande postförsändelser.

Det skulle åligga de antagna vaktmästarna att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos Riksdagen.

Slutligen skulle här anmärkas, att av vaktmästarne Carlberg, Wistrand och Björklund redan den 8 samt de övriga utom Sahlberg och Edvard H. Andersson redan den 14 i denna månad börjat tjänstgöra hos kammaren.

År och dag som ovan.

In fidem
Per Cronvall.

§ 3.

I enlighet med därom den 16 i denna månad fattat beslut skulle nu företagas val av ledamöter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av ledamöter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 96 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» samt 62 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Ericsson* i Vallsta,
 » andra » » *Edén*,
 » tredje » » *Larsson* i Säby och
 » fjärde » » *Leander*.

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jansson* i Djursätra,
 » andra » » *Nyström* och
 » tredje » » *Magnusson* i Tumhult.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Branting*,
 » andra » » *Persson* i Malmö och
 » tredje » » *Larsson* i Västerås.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Ericsson* i Vallsta,
 » *Jansson* i Djursåtra,
 » *Branting*,
 » *Edén*,
 » *Larsson* i Säby,
 » *Nyström*,
 » *Persson* i Malmö,
 » *Leander*,
 » *Magnusson* i Tumhult och
 » *Larsson* i Västerås.

§ 4.

Härefter företogs val av ledamöter i statsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 97 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 64 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» samt 61 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Wiklund* Brattfors,
 » andra » » *Starbäck*,
 » tredje » » *Ekman*,
 » fjärde » » *Ström*,
 » femte » » *Nilsson* i Örebro och
 » sjätte » » *Olsson* i Fläsbro.

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Andersson* i Skivarp,
 » andra » » *Persson* i Stallerhult och
 » tredje » » *Odqvist*.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Thorsson*,
 » andra » » *Rydén* och
 » tredje » » *Lindberg*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

- herr *Wiklund* i Brattfors,
- » *Andersson* i Skivarp,
- » *Thorsson*,
- » *Starbäck*,
- » *Ekman*,
- » *Persson* i Stallerhult,
- » *Rydén*,
- » *Ström*,
- » *Odqvist*,
- » *Lindberg*,
- » *Nilson* i Örebro och
- » *Olsson* i Fläsbro.

§ 5.

Vidare företogs val av ledamöter i bevillningsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar nämligen 96 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 62 med partibeteckningen »Lantman- och borgarepartiet» samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Röing*,
- » andra » » *Byström*,
- » tredje » » *Rune* och
- » fjärde » » *Karlsson* i Fjäl.

De med partibeteckningen »Lantman- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Jesperon*,
- » andra » » *Vennersten* och
- » tredje » » *Nilsson* i Bonarp.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Eriksson* i Grängesberg,
- » andra » » *Palmstierna* och
- » tredje » » *Carlsson* i Frosterud.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

- herr *Röing*,
- » *Eriksson* i Grängesberg,

- » *Jespersion,*
- » *Byström,*
- » *Rune,*
- » *Palmstierna,*
- » *Vennersten,*
- » *Karlsson* i Fjäl,
- » *Carlsson* i Frosterud och
- » *Nilsson* i Bonarp.

§ 6.

Vid nu anställt val av ledamöter i bankoutsnittet avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 95 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Henricson* i Karlslund
- » andra » » *Juhlin,*
- » tredje » » *Wijk* och
- » fjärde » » *Carlson* i Herrljunga.

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Vahlquist* och
- » andra » » *Olsson* i Blädinge.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Söderberg* i Stockholm och
- » andra » » *Kristensson.*

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna, därvid beträffande andra och sjätte platserna lottning ägde rum, tillfölla platserna nedannämnda personer i följande ordning:

- herr *Henricson* i Karlslund,
- » *Vahlquist,*
- » *Söderberg* i Stockholm,
- » *Juhlin,*
- » *Wijk,*
- » *Kristensson,*
- » *Olsson* i Blädinge och
- » *Carlson* i Herrljunga.

§ 7.

Företogs val av ledamöter i lagutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 96 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 63 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» samt 62 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Pettersson* i Södertälje,
 » andra » » *Jansson* i Edsbäcken,
 » tredje » » *Olsson* i See och
 » fjärde » » *Cederborg*.

De med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Petersson* i Lidingö villastad och
 » andra » » *Pettersson* i Bjälbo.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lindhagen* och
 » andra » » *Lindqvist* i Stockholm.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Pettersson* i Södertälje,
 » *Petersson* i Lidingö villastad,
 » *Lindhagen*,
 » *Jansson* i Edsbäcken,
 » *Olsson* i See,
 » *Pettersson* i Bjälbo,
 » *Lindqvist* i Stockholm, och
 » *Cederborg*.

§ 8.

Slutligen anställdes val av ledamöter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 95 med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet», 61 med partibeteckningen »Lantmanna- och borgarepartiet» samt 63 med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »Liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr vice talmannen *D. Persson*,
 » andra » » *Hamilton*,
 » tredje » » *Kronlund* och
 » fjärde » » *Hellström*.

De med partibeteckningen »Lantmänna- och borgarepartiet» utmärkta valedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lundell* och
» andra » » *Andersson* i Grimbo.

De med partibeteckningen »Socialdemokratiska gruppen» utmärkta valedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Nilsson* i Kabbarp och
» andra » » *Linders*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr vice talmannen *D. Persson*,
» *Nilsson* i Kabbarp,
» *Lundell*,
» *Hamilton*,
» *Kronlund*,
» *Linders*,
» *Andersson* i Grimbo och
» *Hellström*.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående sex paragrafer omförmälda valen.

§ 10.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 11.

Härefter föredrogs var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och hänvisades därvid till jordbruksutskottet motionen nr 1, av herr *Molin* i Dombäcksmark.

Vid föredragning härpå av motionen nr 2, av herr *Mörtsell*, angående ändring i gällande instruktion för kronojägare, begärdes ordet av motionären

Herr *Mörtsell*, som yttrade:

Herr talman! I och för ändring av några formfel i min motion anhåller jag att få återtaga densamma.

Ifrågavarande anhållan bifölls av kammaren.

Vidare överlämnades:
 till jordbruksutskottet motionen nr 3, av herr *Hellberg* i Lycksele;
 till statsutskottet motionen nr 4, av herr *Palmstierna*;
 till bevillningsutskottet motionen nr 5, av herr *Palmstierna*;
 samt
 till lagutskottet motionerna:
 nr 6, av herr *Lithander* och
 nr 7, av herr *Säfstrand*.

§ 12.

Riksdagens år 1913 församlade revisorers berättelse angående riksbanken, som nu föredrogs, remitterades till bankoutskottet.

§ 13.

Avgåvos följande nya motioner, nämligen av:

herr *Lundgren* i Björna *m. fl.*, nr 8, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om ändrade grunder för rösträtt vid val å kyrkostämma av folkskollärare samt, för visst fall, klockare och organist;

herr *Hansson*, nr 9, om ändrad lydelse av 49 § lagen om val till riksdagen;

herr *Leander*, nr 10, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om överflyttning av bestämmandet rörande kostnader för kyrkliga ändamål från kyrkostämma till den borgerliga kommunen;

herr *Carlson* i Falun, nr 11, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående viss ändring i lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer;

herr *Lundgren* i Vendelsberg *m. fl.*, nr 12, om höjning av anslaget till stipendier åt elever vid folkhögskolor;

herr *Bäckström*, nr 13, om anslag för tilläggsarvode åt extra provinsialläkaren i Bjursholms och Örträskis distrikt;

herr *Bengtsson* i Göteborg, nr 14, om kallortstillägg åt vissa gränsuppsyningsmän och gränsridare i övre Norrland;

herr *Carlson* i Falun, nr 15, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande av vissa normerande bestämmelser till ledning för deklarationsförfarandet;

herrar *Jönsson* i Boa och *Ekerot*, nr 16, om tullbehandlingen av glykos i sirap och sirapsblandningar;

herr *Indebetou*, nr 17, om ändring i 13 § mom. 1 c) i förordningen med tulltaxa för inkommande varor;

herr *Lundgren* i Vendelsberg, nr 18, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i gällande föreskrifter angående ansökning till stipendier för elever vid lantmannaskolor med flera undervisningsanstalter; och

herr *Palmstierna*, nr 19, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för beredande av bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor jämte nyfödda barn.

Nämnda motioner bordlades på begäran.

§ 14.

Ordet lämnades härpå till herr vice talmannen, som anförde:

Herr talman! Jag hemställer, att Kammaren behagade besluta, att Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov samt Kungl. Maj:ts proposition nr 4 angående anvisande av anslag för täckande av förvaltningskostnader för lånefonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri år 1915 i den ordning dessa propositioner förekomma å dagens föredragningslista måtte uppföras sist å föredragningslistan för morgondagens plenum.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 15.

Till bordläggning anmäldes justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommitterades berättelse.

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1.54 e. m.

In fidem
Per Cronvall.